

Knepet för dig som har svårt att välja: Lotta!

Aftonbladet den 7 september 2026

Många väljare är osäkra inför höstens val. Det är svårt att hitta ett parti som är klart bättre än andra. Kanske är du bara helt säker på att du INTE vill rösta på ett visst parti. Kanske står du och väger mellan två partier som du tycker är ungefär lika bra – eller dåliga.

Jag är en av dessa osäkra väljare. Men sedan några val tillbaka har jag löst problemet för egen del, och eftersom lösningen är både kul och enkel vill jag dela med mig av den. Min metod: Randomisera med bestämda sannolikheter. Enklare uttryckt: I valbåset riggar du ett litet lotteri som passar just dina politiska åsikter.

I förra valet vägde jag mellan två partier i riksdagsvalet. Det var bara en fråga om dagsform vilket jag fann bäst. I stället för att under kval välja bort det ena, tog jag med båda partiernas valsedlar in i valbåset. Sedan blundade jag, flyttade runt valsedlarna till jag glömt bort vilken som var vilken, och lade sedan ned den ena i ett kuvert. Klart.

Med denna enkla randomiseringsprincip blir det lekande lätt att rösta. Gillar du Tidö-partierna men är osäker på vilket av dem som är bäst? Uteslut oppositionen och lotta mellan övriga. Tycker du att miljöpartiet är bäst, men att centerpartiet också förtjänar lite uppmuntran? Ta två (eller fler) mp-valsedlar och en c-valsedel, och stoppa slumpmässigt en av dessa i kuvertet.

Vi fattar ofta beslut som om vi kunde rangordna alla alternativ med stor precision. Men i verkligheten är våra preferenser ofta osäkra och förändras över tid. Om skillnaden mellan två eller flera partier är liten, varför inte erkänna den osäkerheten snarare än att låtsas att ett av dem är det självklara valet? Självklart kommer din röst bara att hamna på ett av de partier du lottar mellan. Men om många lottar mellan samma partier kommer statistikens lagar att göra att alla får röster i proportioner som motsvarar vad väljarna tycker om dem.

Lottningsmetoden kan också göra det lättare värdera allt som sägs och händer i valrörelsen. I stället för att ta ställning till om ett uttalande eller förslag är tillräckligt bra eller dåligt för att byta parti, justerar du bara sannolikheten en smula.

Till exempel kan du låta alla partier börja på 0 poäng, ge pluspoäng varje gång ett parti gör något du gillar, och dra av för sådant du ogillar. När det är dags att rösta, skippar du alla partier som ligger på minus, och lottar mellan övriga. Fler poäng betyder fler valsedlar och större chans att få din röst. Det går också utmärkt att personkryssa i förväg, eller kanske lotta mellan olika kandidater inom samma parti.

Huruvida man kikar på lottens utfall eller inte är en smaksak. Jag föredrar att inte göra det. Jag vet alltså inte vilket parti av de två jag faktiskt röstade på, och det är jätteskönt: Varje gång någon partiföreträdare säger något tokigt kan jag lugna mig själv med att jag kanske inte röstade på dem.

Jag sympatiserar inte 100 procent med ett parti. Jag är en blandning. Känner du också så – randomisera redan i höstens val!

Andreas Bergh